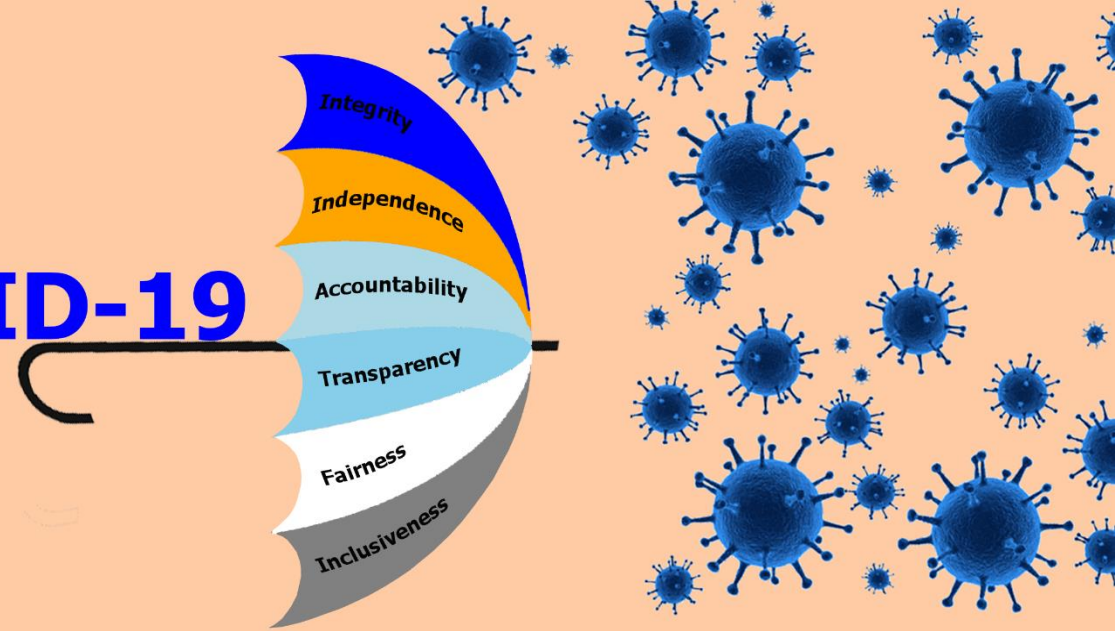

ACC Against COVID-19

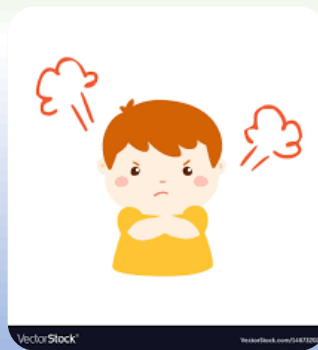
အစီအစဉ် (၈၆)

“သတင်းနဲ့ ပြောငုံမတ်မှု”

သိုက်စိုးထွန်း(နတ်ရွာ)

သတင်းတစ်ခုတင်ဆက်တာ ပြောငဲ့မတ်မှန်ကန်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ပညာဉာဏ်နဲ့ ပြောငဲ့မတ်မှု ကိုမယှဉ်တွဲနိုင်ရင် ဗုဒ္ဓဒေသနာတော်လာ ဆန္ဒာဂတိ၊ ဘယာဂတိ၊ ဒေါသာဂတိ၊ မောဟာဂတိဆိုတဲ့ အဂတိ လေးပါးနဲ့ငြိစွန်းနေတာမျိုး ဖြစ်သွားနိုင်ပါတယ်။

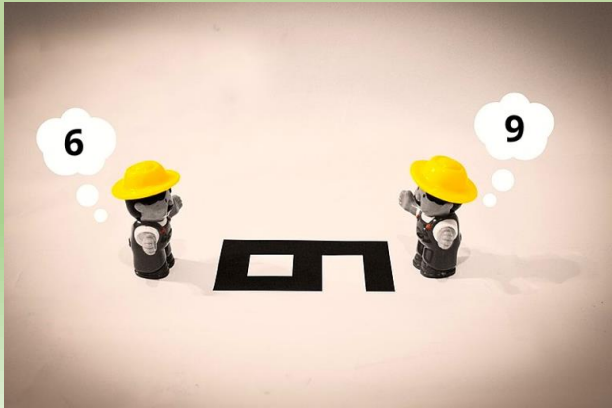
အဂတိတရားလေးပါးနဲ့ပတ်သက်လို့ သာစည်မြို့၊ ဓမ္မာလင်္ကာရရေအားလျှပ်စစ်ကျောင်းတိုက် ဆရာတော်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကဝိန္ဒာစာရ အရှင်မြတ်ရဲ့ဖွင့်ဆိုပုံက ထိမိပေါ်လွင်တဲ့အတွက် ဒီနေရာမှာ ကောက်နုတ်တင်ပြလိုပါတယ်။

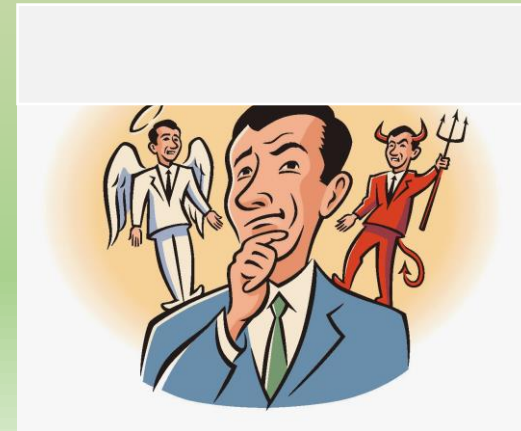
ဆရာတော်က-

- (၁) ဆက်စပ်နွယ်ဝင် သံယောဇဉ်ဖြင့် ချစ်ခင်ခြင်းကြောင့် မလားရောက်အပ်သောဆန္ဒာဂတိ၊
- (၂) မိမိကိန်းသူ တစ်ပါးသူကို ဖြူစင်စိတ်ပျက် အနေခက်အောင် နှိပ်စက်ဖျက်ဆီး မုန်းတီးတတ်သောဒေါသကြောင့် မလားရောက်အပ်သော ဒေါသာဂတိ၊
- (၃) လာမည့်ဘေးရန် ပူပန်စိုးနောင့် ကြောင့်ကြံတွေးတောကာ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့် မလားရောက်အပ်သော ဘယာဂတိ၊
- (၄) ဓမ္မ-အဓမ္မ သဘာဝကို ကျနဝေဖန် အမှားအမှန်ကို သိရန်ခဲယဉ်း ပညာဉာဏ်ကင်းကွာ မိန်းမောတွေဝေကာ ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ မောဟဖိစီးခြင်းကြောင့် မလားရောက်အပ်သော မောဟာဂတိ” ရယ်လို့ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတော်မူခဲ့ပါတယ်။

ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်တွေကတော့ သူ့ဟာနဲ့သူ ပကတိအတိုင်းရှိနေလိမ့်မယ်။ ဒါကို ဒီလူရေးတော့ ဒီလို၊
ဟိုလူရေးတော့ဟိုလို၊ နောက်လူရေးတော့တစ်ဖုံ၊ တစ်ခြားလူရေးတော့ တစ်နည်းတွေ ဖြစ်နေ
တတ်ပြန်ပါတယ်။ ကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းကောင်း နားမလည်လို့ ရေးသားလိုက်မိကြတာမျိုး ရှိနိုင်သလို
နားလည်ပါလျက်နဲ့ ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ ဘယာ၊ မောဟ အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် ရေးသားလိုက်မိ
တာမျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် မောဟာဂတိကြောင့် လွဲသွားတာမျိုးက များတတ်ပါတယ်။

ကိုယ့်အစွဲနဲ့ကိုယ် ကိုယ်လိုရာဆွဲရေးတော့ ဆန္ဒာ
ဂတိဘက်ရောက်တာပေါ့။ ကိုယ်သိပ်ကြည့်မရတဲ့သူ
ဘက်ကမို့ တစ်ဘက်စောင်းနင်းရေးတာမျိုးကျတော့
ဒေါသာဂတိပေါ့။ ကြောက်ကြောက်လန့်လန့်နဲ့
ဖုံးဖုံးဖိဖိ ရေးရတာမျိုးကျတော့ ဘယာဂတိပေါ့။
ဘာမှန်းညာ မှန်း မသိဘဲ
ယောင်ဝါးဝါးဝင်လုပ်ရင်တော့ မောဟာ ဂတိပေါ့။
ကိုယ့်အစွဲနဲ့ကိုယ်ရေးသားတင်ဆက်မှုတွေက
အတော်များတတ်ပါတယ်။ ဖြစ်ရပ်ကတော့ တစ်ခု
တည်းပဲ။

- ဥပမာအားဖြင့် လူနှစ်ယောက် ရန်ဖြစ်ကြတယ်ဆိုပါစို့။ ရဲစခန်းမှာ အပြန်အလှန် အမှုဖွင့်ကြတယ်ဆိုပါစို့။ ဒီလူရဲ့တိုင်ချက်အရ ဒီလူက တရားလို၊ ဟိုလူကတရားခံပေါ့။ ဟိုလူရဲ့ တိုင်ချက်အရကျပြန်တော့ ဟိုလူက တရားလိုဖြစ်ပြီး ဒီလူကတရားခံပြန်ဖြစ်သွားပြန်ရော။ “တရားလို ဦးဘယ်သူသည် မိမိအိမ်တွင်နေထိုင်စဉ် တရားခံဦးဘယ်ဝါရောက်လာပြီး တုတ်ဖြင့် ဝင်ရောက်ရိုက်နှက်သဖြင့်”ဆိုတာမျိုး ဒီဘက်ကရေးတာပေါ့။

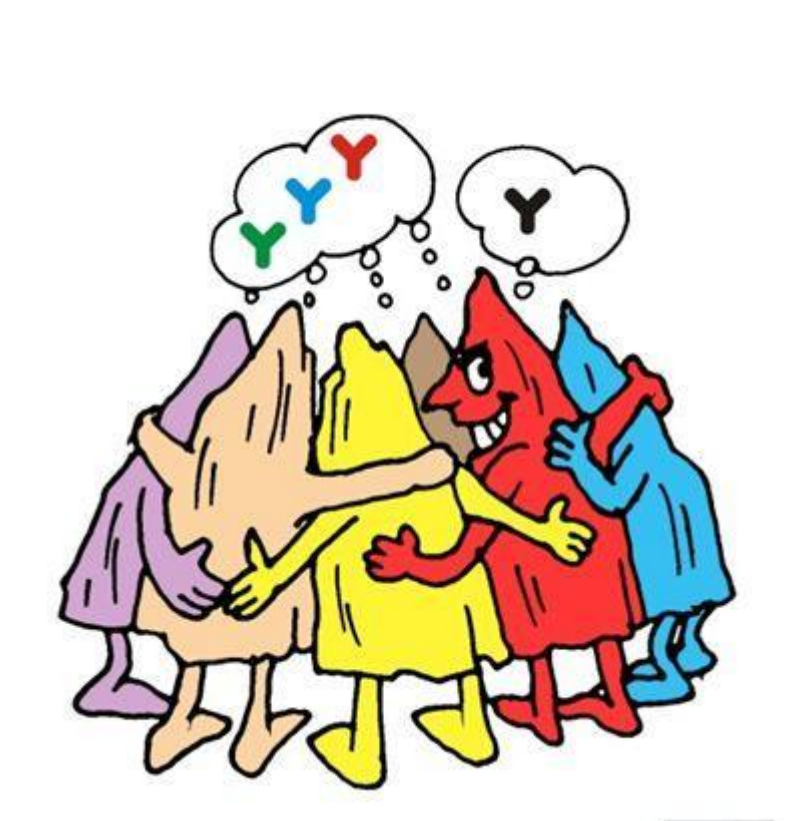

- ဟိုဘက်ကကျတော့လည်း “တရားလို ဦးဘယ်ဝါသည် တရားခံဦးဘယ်သူ၏အိမ်ရှေ့တွင် လမ်းလျှောက်နေစဉ် ၎င်းကအိမ်တွင်းမှ ကျောက်ခဲဖြင့် ပစ်ပေါက်သဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ခုခံကာကွယ်ခဲ့ရာ ၎င်းကမည်သို့ပြန်လည် ပြုမူသဖြင့်” ဆိုတာမျိုးတွေနဲ့ ရှုပ်ယှက်ခတ်နေတာပါပဲ။ ဆိုလိုတာကတော့ ကိုယ့်အတ္တနောမတိနဲ့ကိုယ် ရေးထားတဲ့အရာတွေက အတိမ်းအစောင်းတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်ဆိုတာပါပဲ။

ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်တွေအကြောင်းရေးကြတဲ့နေရာမှာ သူ့လူမို့၊ ကိုယ့်လူမို့၊ သူ့အဖွဲ့ကမို့၊ ကိုယ့်အဖွဲ့ကမို့ဆိုပြီး လိုရင်လိုသလို၊ မလိုရင်မလိုသလို ကိုယ်လိုရာကိုယ်ဆွဲပြီး ရေးသားကြတာတွေ ရှိနေတတ်ပါတယ်။ အလေး၊ အပေါ့၊ အဖို၊ အဖော့၊ အဖုံး၊ အဖော်တွေနဲ့ စွက်လိုက်တော့ မူလပုံဟန် ပျောက်ရော။

တကယ်တော့ သတင်းအချက်အလက်ဆိုတာ တန်ဖိုးကြီးပါတယ်။ မှားရင်မှားသလောက်အန္တရာယ်များပြီး မှန်ရင်မှန် သလောက်အကျိုးများပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဖြစ်မှန်(Fact) ကို အခြေခံတဲ့ ဘက်လိုက်ခြင်းကင်းတဲ့ ရေးသားတင်ဆက်မှုမျိုးဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

သတင်းမီဒီယာကျင့်ဝတ်အရ “သတင်းနှင့်မျက်မှောက်ရေးရာအစီအစဉ်များတွင် ရေးသူ၏ သဘောထားအမြင်များ ပါဝင်ခြင်းကို ရှောင်ရှားရမည်” တဲ့။ ဒီကျင့်ဝတ်ကို မလိုက်နာခဲ့လို့ ယုန်သူငယ်တစ်ကောင်ကြောင့် တစ်တောလုံး ဒုက္ခရောက်ခဲ့ရတဲ့ဖြစ်စဉ်ရှိခဲ့တယ်။ ထန်းရွက်ခြောက်ပေါ်ကို ဥသျှစ်သီးမှည့် ကြွေကျတယ်။ ဝုန်းခနဲမြည်သွားတယ်။ ဒါကို ယုန်ကလန့်တယ်။ လန့်တော့ ပြေးတယ်။ ပြေးရင်းလွှားရင်း တစ်ခြားသတ္တဝါတွေကမေးတော့ “ဝုန်းခနဲကြား လို့ခင်ဗျာ”လို့ ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ “မြေပြိုပြီ၊ မြေပြိုပြီ”ဆိုပြီး ကိုယ့်အဘော်နဲ့ကိုယ်ပြောလိုက်တယ်။ ကြားတဲ့သူကယုံတယ်။ ယုံတော့ ယုန်နဲ့အတူပြေးတယ်။ ဒီလိုဒီလိုပြေးကြလွှားကြရင်း တစ်တောလုံး အမောတကော အထိတ်တလန့် ရုတ်ရုတ်သဲသဲ ဖြစ်ခဲ့ ကြရတယ်ပေါ့။

လက်ရှိကာလတွေမှာလည်း ပုံပြင်ထဲက အဖြစ်မျိုးနဲ့ မကြာမကြာကြုံရ လေ့ရှိပါတယ်။ ရေးတဲ့ပြောတဲ့သူက သူ့အာဘော်နဲ့သူ ပြောလိုက်တယ်။ ဒီသတင်းအချက်အလက်က ပျံ့နှံ့ပြီး ထင်မြင်ချက်တွေအမျိုးမျိုးပေးကုန်ကြရော။ ဆက်သွယ်ရေး ကွန်ရက်စနစ်မရှိသေးတဲ့ တောသုံးတောင်မှာ ထန်းရွက်ခြောက်ပေါ် ဥသျှစ်သီးလေးတစ်လုံး ကြွေကျတာနဲ့တောင် အလန့်တကြားဖြစ်ခဲ့ကြသေးရင် ဆက်သွယ်ရေးစနစ်တွေရဲ့တန်ခိုးနဲ့ သတင်းအချက်အလက် တွေ မြေလျှိုးမိုးပျံ့နိုင်နေတဲ့အခြေအနေအချိန်အခါကြီးထဲမှာ ကိုယ်ရေးသားတင်ဆက်လိုက်တဲ့သတင်းတစ်ပုဒ်၊ စာတစ်ပုဒ်ကြောင့် တစ်ခြားသူတွေ ထိခိုက်နစ်နာမသွားစေဖို့ သတိကြီးကြီးထားပြီးမှ ရေးကြပြောကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဆန်ကောလေးတစ်ချပ် လေထဲလွင့်ပါလာတာကို လိုက်ဖမ်းရင်း “ငါ့ဆန်ကော၊ ငါ့ဆန်ကော”လို့ အော်ခဲ့ရကာ ငါ့ဆန်ကောစစ်တပ် ကြီးချီလာပြီအထင်နဲ့ အုတ်အော်သောင်းတင်း၊ အထိတ်တလန့် ဖြစ်ပြီး သုပညာနဂရဆိန္ဒမင်းလက်ထက်မှာ သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး ပျက်ခဲ့ရတာကိုလည်း သင်ခန်းစာယူကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကျတော့ သတင်းလွင့်သူရဲ့ အပြစ်တော့ မဟုတ်ပြန်ဘူး။ နားထောင်သူတွေရဲ့ အကောက်အယူလွဲမှားမှုပြဿနာပေါ့။

လက်မတစ်ချက်၊ လက်ညှိုးတစ်ချက် ဖိလိုက်ရုံနဲ့ သတင်း အချက်အလက်တွေကို ချက်ချင်း မျှဝေနိုင်နေတဲ့ခေတ်ကြီးဖြစ်တဲ့ အတွက် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို သေသေချာချာသုံးသပ်ပြီးမှ ရေးသားတင်ဆက်သင့်သလို ပြန်လည်မျှဝေသူတွေအနေနဲ့လည်း သေချာလေ့လာဆန်းစစ်သုံးသပ်ပြီး မှန်ကန်မှသာ ပြန်လည်ဖြန့်ဝေ သင့်ပါသည်။

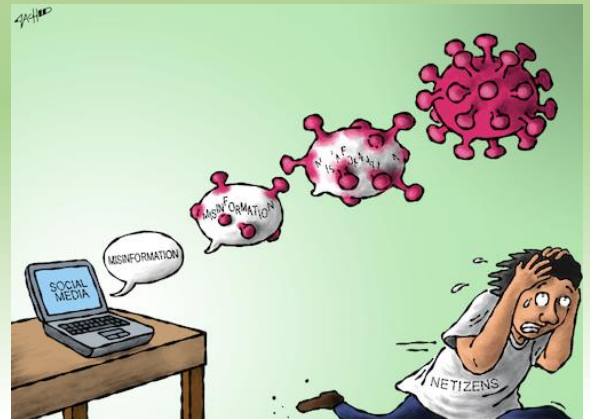

ရေးသားတင်ဆက်သူမှာသာ တာဝန်ရှိတာမျိုးတော့မဟုတ်ပါဘူး။ မူလအရင်းအမြစ်ဖြစ်တဲ့ ပြောကြားသူ ကာယကံရှင်တွေကိုယ်၌ကလည်း ပကတိအခြေအနေကို ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှု အပြည့်နဲ့ ဘက်လိုက်ခြင်းကင်းစွာ ရေးသားပြောဆိုဖို့လိုပါတယ်။

ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါဆိုးကိုထိန်းချုပ်ကြရတဲ့လုပ်ငန်းစဉ်တွေမှာလည်း သတင်းမှားတွေ၊ သတင်းအတုအယောင် တွေ၊ ဒါမှမဟုတ် ကိုယ်လိုသလိုပုံဖော်ပြီးရေးသားထားကြတဲ့ မခိုင်မာတဲ့အချက်အလက်တွေကြောင့် ကပ်ရောဂါ ထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ အဆင်မပြေဖြစ်ကြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

အကြောက်လွန်အောင်ရေးလို့လည်းမရသလို ပေါ့ဆသွားအောင်ရေးသားပြောဆိုလို့လည်း မဖြစ်ပါဘူး။ သတင်း ဖတ်ရှုသူများ မှန်မှန်ကန်ကန်ဆင်ခြင်သုံးသပ်နိုင်ဖို့ သတင်းအချက်အလက်အမှန်ကိုသာ အခြေခံပြီး ရေးသား တင်ဆက်ရမှာ ဖြစ်ပါသည်။

- သတင်းရေးတယ်ဆိုလို့ တရားဝင်သတင်းမီဒီယာတွေနဲ့ သတင်းစာပညာရှင်တွေကိုသာ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပရော်ဖက်ရှင်နယ်မီဒီယာသမားတွေက ကျင့်ဝတ်ကို သိရှိနားလည်ကြပြီးသားဖြစ်ပေမယ့် လူမှုကွန်ရက်ပေါ်မှာ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ရေးသားနေကြသူတွေပါ လိုက်နာဖို့ လိုပါတယ်။
- ကပ်ရောဂါနဲ့ပတ်သက်လာရင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနတို့၊ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနစတဲ့ တာဝန်ရှိအဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ တရားဝင်သတင်းမီဒီယာတွေရဲ့ ပြောကြားချက်တွေ၊ ရေးသားထုတ်ပြန်ချက်တွေကိုသာ အလေးထားလိုက်နာမှတ်သားရမှာပါ။ သတင်းအရင်းအမြစ် မခိုင်မာတဲ့ဆီကလာတဲ့ အချက်အလက်တွေကို ယူလို့မဖြစ်ပါဘူး။

တို့ရပ်ကွက်ထဲမှာတော့ ဒီလိုဖြစ်နေပြီ၊ တို့ရွာမှာတော့ ဒါမျိုးတွေဖြစ်ကုန်ပြီဆိုပြီး ရေးကြလို့ အထိတ်ထိတ်အလန့်လန့်ဖြစ်ကြတာမျိုး ရှိတတ်ပါတယ်။ ရေးတဲ့သူကတော့ လန့်ပါစေတော့ရယ်လို့ ရေးတာမျိုးတော့ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မှာပါ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကိုယ်ထင်ရာကိုယ်ရေးလိုက်လို့ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ကုန်တာမျိုး ဖြစ်သွားပြီဆိုရင် နောက်ကလိုက်ရှင်းဖို့ ခက်သွားပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို ရေးသားတင်ဆက်ရာမှာ ပညာဉာဏ်ဦးစီးနိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကိုယ့်အဘော်တွေထည့်တော့မယ့်အချိန်မျိုးမှာ သတိထားရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြောင်းအရာကို ကိုယ်တကယ်နားလည်ရဲ့လား၊ နားလည်မှုအပေါ်အခြေခံပြီး ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်စွာနဲ့ ရေးသားပြောဆိုတင်ဆက်မှာ ဟုတ်ရဲ့လားဆိုတာကို သေသေချာချာ ပြန်သုံးသပ်သင့်ပါတယ်။ နားလည်ပါလျက်နဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုကြောင့် လိုရာဆွဲရေးတာမျိုးဆိုရင် ပိုပြီး မသင့်မလျော် တဲ့လုပ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်။

သတင်းမှန်က အပျံ့နည်းပေမယ့် သတင်းမှားကျတော့ ပျံ့နှံ့မှုနှုန်းက မြန်တတ်ပါတယ်။ သတင်းမှား
ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ နောက်ဆက်တွဲအန္တရာယ်က အတော်ကြီးပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ကပ်ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးမှာ
ထိရောက်အောင်မြင်ဖို့အတွက် ရေးသားပြောဆိုရာမှာ ပညာဉာဏ်နဲ့ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုကို
အလေးထားကြပါစို့လို့ တိုက်တွန်းလိုက်ပါရစေ။

